

KATRE

ARALIK 2023

A

Abluka : Kuşatma.

Adaptasyon : ① Uyarlama.

② Uyum sağlama.

Ağdalı : Bilinmeyen kelimelerden, anlaşılması güç sözlerden oluşan (deyiş).

Alafranga : ① Frenklerin töre, âdet ve hayatına uygun, Frenklerle ilgili; Batılıca, alaturka karşıtı.

② Avrupa kültürüne özgü olan.

Alaturka : Eski Türk gelenek, görenek, töre ve hayatına uygun, Doğuluca, alafranga karşıtı.

Anane : Gelenek.

Armoni: Uyum.

Atalet: Tembellik.

Aymaz: Çevresinde olup bitenlerin farkına varmayan, sezmeyen (kimse).

“Sabah ataletiyle gezinerek kirli karyolasından sıyrıldı.”

Hüseyin Rahmi GÜRPINAR

B

Bağdaşmak : Uymak.

Bağnaz : Bir düşünceye, bir inanıza aşırı ölçüde bağlanıp ondan başka bir düşünce ve inancı kabul etmeyen.

Banal : ① Herkesçe kullanılan, anlaşılan.

② Sıradan.

Basmakalıp : Özgünlüğü olmayan, değişiklik göstermeyen, bilineni tekrarlayan.

Başat : Baskın.

Bezirgan : Tüccar.

Biçem : Üslup.

Biteviye : ① Tekdüze.

② Durmadan, sürekli olarak.

Böbürlenmek : Üstünlük taslamak.

Burjuva : ① Orta sınıftan olan; kent soylu.

② Şehirde yaşayıp özel imtiyazlardan yararlanan.

"Millele, vatana bir faydam dokunuyor diye böbürlenirdi."

Sait Faik ABASIMANIK

Cefa: Başkasına verilen aşırı eziyet, sıkıntı.

Celallenmek: Öfkelenmek, kızmak.

Cibilliyet: Yaradılış.

Cirim: Hacim.

Ateş olsa cirmî kadar yer yakar.

Ç

Çağdaş : Aynı çağda yaşayan ; çağcıl, gündes, asri ,muasır.

Çağınışım : Bir düşünce, görüntü vb.nin bir başkasını hatırlatması.

Çekimser : Oy vermekten, eğitim göstermekten veya bir şey yapmaktan kaçınan, taraf olmayan.

Çekingen : Her şeyden çekinen, tutuk (kimse); çekinik, ürkek, muhteriz.

Çetrefil : Karışıklığı dolayısıyla, anlaşılması veya sonuca bağlanması güç.

“Doğru düşünmek çağrışımların rastgele gidişine karşı koymaktır.”

Nermi UYGUR

D

Dalkavuk: Kendisine çıkar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstererek yararlanmak isteyen kimse; yağcı, yalaka.

Dehliz: Üstü kapalı, dar ve uzun geçit.

Demagoji: Laf cambazlığı.

Devinim: Devinmek işi; hareket.

Dimağ: Beyin.

Dirayet: ① İnce şeyleri kavrayış.

② Zeka.

③ Beceriklilik.

Duyarlılık: Duyarlı olma durumu; duygunluk, hassaslık, hassasiyet.

Düzmece: Sahte.

E

Egale: "Bir rekoru yinelemek" anlamındaki egale etmek birleşik fiilinde kullanılan bir söz.

Eğreti: ① Bir şeyin yerine geçici olarak kullanılan.
② İyi yerleşmemiş, yerini bulmamış olan.

Erbap: Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse.

Erek: Amaç.

Esef: Olmaması, yapılmaması gereken veya yapılamayan bir şey için duyulan üzüntü.

Esenlik: Selamet, hastalık karşıtı.

Esinlenmek: Bir şeyden ilham almak.

Eş güdüm: Belli bir amaca ulaşmak için türlü işler arasında bağlantı, ilişki, düzen sağlama, koordinasyon.

Etken: ① Etki eden şey; amil, faktör.

② Bir madde üzerinde belli bir değişiklik yapan şey; müessir.

Etkin: Hareket hâlinde olan; faal, aktif.

Evham: Kuruntular.

Ezkaza: Kazara.

“Namık Kemal, yazarın tarihi tiyatro eserlerinden ve ülkesinin sorunlarından sorumlu aydın kimliğinin bizzat kendisinden esinlenir.”

Gül Mete YUVA

F

Falso: ① Yanlız davranış.

② Yanlızlık.

Farfara: Çok konuşan.

Fason: ① Kesim.

② Kaçak olarak yapılan taklit ürün.

Fazilet: Erdem.

Fiyasko: Bir girişimde başarısız sonuç.

Fütursuz: Hiçbir şeye aldırmayan, hiçbir şeyden sekinmeyen.

“Bu kadar fütursuz bir kitleyi ne diye aşağı görüyoruz?”
Y. Kemal BEYATLI

G

Gıpta etmek: İmrenmek.

Gocunmak: Bir şeyden alınmak.

Güruh: Değersiz, aşağı görülen, küçümsenen topluluk.

“Hayatı bu kadar basit ve formüllü gören samimi insanların bu zihniyetlerine gıpta ettim.”

Aka GÜNDÜZ

H

Hakeza : Benzer biçimde.

Hamasi : Yiğitlerden ve yiğitliklerden söz eden
(destan, şiir).

Handikap : Engel.

Hayıflanmak : Yapılamayan bir şey için
üzüntü duymak.

Hemdem : Zamanlarını bir arada geçiren samimi
arkadaş.

Heyhat : "Yazık, ne yazık" anlamında kullanılan
bir söz.

Hezimet : Boşgun.

Himbil : Uyuşuk, tembel.

Hırgür : Geçimsizlik, kavga.

Hoyrat : Kaba, kırcı ve hırpalayıcı bir biçimde.

Hülasa : Özet.

“Bir kadınlık tarihi hülasesi yapacak değiliz.”

F.Rıfki ATAY

İhtiyat: Herhangi bir konuda ileriye düşünerek ölçülü davranma; sakınma.

İkmal: ① Bütünleme.

② Bir şeyi sona erdirmeye.

İmtiyaz: Ayrıcalık.

İroni: ① Gülmece.

② Söylenenin tersini kastedme, alay etme.

İstidat: Yetenek.

İvedi: Acele.

İzbe: Basık, loş, nemli, kuytu (yer).

“İnci gibi güzel bir yazısı ve mizaha da istidadı varmış.” – Yahya Kemal BEYATLI

K

Kadim: Çok eski zamanda var olmuş veya eskiden beri var olan.

Kalburüstü: ① Seçkin, sivrilmiş, önde gelen.

② Benzerleri içinde üstün olan.

Kanıksamak: Çok tekrarlama sebebiyle yadırgamaz olmak; alışmak.

Kargış: Beddua, alkış karşıtı.

Klişe: Basmakalıp (söz, görüş vb.)

Köhne: Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış.

“Söylediği sözün klişe olduğunu, bir yazarın klişelerle yazmamak zorunda olduğunu kabul etmez o.”

N. CUMALI

L

Lanse: Öncelemek.

Layiha: Herhangi bir konuda bir görüş ve düşünceyi bildiren yazı.

Liyakat: Bir kimsenin, kendisine iş verilmeğe uygunluk, yaraşırılık durumu.

② Yeterlilik.

“Liyakat ve namusa dayanan zenginliğe düşman değilim.”

Mehmet KAPLAN

M

Manzum: Şiir biçiminde yazılmış.

Mazmun: Divan edebiyatında bazı kavramları dolaylı anlatmak için kullanılan nükteli ve sanatlı söz.

Melankoli: ① Kara sevda ② Hüzün.

Meşru: Yasal.

Mihenik: Bir kimsenin veya bir nesnenin değerini, niteliğini anlamaya yarayan herhangi bir durum, olay vb.

Mihnet: Sıkıntı.

Minnet: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma; gönül borcu.

Mistik: ① Gizemci. ② Gizemsel.

Muhakeme: Bir sorunu çözmek için çıkar yol arama.

Muhteva: İçerik.

Muştu: Sevindiren haber, müjde.

Müşkülpesent: Güçbeğenir.

“Nesir olarak Naima Tarihi'ni hem muhteva hem ifade bakımından beğenirim.”

Burhan FELEK

N

Nazire: Başka bir manzume örnek alınarak aynı ölçü ve aynı uyakla yazılan şiir.

Nikbin: İyimser.

Nispet: ① Oran.

② İnat olsun diye yapılan iş.

Namütenahi: Sonsuz.

Öykünmek : Taklit etmek.

Özveri : Fedakârlık.

“Ölçümüz ve ölçütümüz, varsa yoksa Batı.
Batı'ya öykünüyoruz.”

Tarık Dursun K.

P

Patavatsız: Sözlerrinin nereye varacağını düşünmeden saygısızca konuşan, davranışlarına dikkat etmeyen (kimse).

Payanda: Destek.

Pervasız: Çekinmez, sakinmaz, korkusuz (kimse).

“Münire'nin bazı patavatsız cümlelerini dudaklarını sıkarak bir dinleyişi vardı.”

H. Edip ADIVAR

R

Revaçta olmak: Değerli, üstün veya geçerli olmak.

Riyakâr: İkiyüzlü.

“Ah bu yarım sarhoşluk! İnsanı yalancı ediyor, riyakâr ediyor, lafını şairtıyor.”

Sait Faik ABASIYANIK

S

Safsata: Boş, temelsiz, asılsız söz.

Sallapati: ① Düşünmeden, saygısızca davranan.

② Özensiz, kaba saba yapılan.

Sebat: Sözünden veya kararlarından dönmeme.

Sitem: Bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık vb.

duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtme.

Sükse: ① Dikkat çeken başarı.

② İlgili gelecek durum.

Sürünceme: Bir işin sonuçlanıncaya kadar boş yere uğradığı gecikmelerin tümü.

T

Tamah: Aĝgözlülük.

Tebelleş: İstenmediği hâlde, birinden veya bir yerden ayrılmayan, gitmeyen, musallat olan.

Tekdüze: Değişmeksizin, düzenli, aynı biçimde tekrarlanan, sürüp giden.

Telkin: Bir duyguyu, bir düşünceyi aşılama.

Tenezzül: Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etme.

Tevatür: Yaygın söylenti.

Töhmet: Suçlama.

Tumturak : ① Gösteriş.

② Gerekli olmadığı hâlde kulağa hoş gelen, gösterişli kelimeler kullanma.

“Yazıcı, tekdüze bir sesle çabuk çabuk okuyordu.”

Yusuf ATILGAN

Umar : Çare.

Us : Akıl.

“Usa ve gerçeğe uygun anlatırlara kulak verenin olmadığı görüldü.”

Halikarnas Balıkcısı

Ülkü : Amaç edinilen, ulaşılmak istenen şey;
dava, ideal.

Ütopya : Gerçekleştirilmesi imkânsız tasarı
veya düşünce.

“Millî birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür.”

M. Kemal ATATÜRK

V

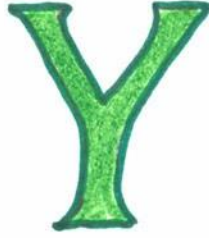
Vakar: Ağırbaşlılık.

Vasıf: Nitelik.

Velvele: Gereksiz telaş, gürültü ve heyecan.

“Hepsî temiz, hepsî yeni giyinmiş askerın vakarı, efendiliği üstlerinden akıyor.”

H. Edip ADIVAR

Yadsımak: İnkâr etmek.

Yazın: Edebiyat.

Yüksünmek: Bir iş karşısında isteksiz davranmak.

“Söylediklerini sonradan yadsımış, duyduğu güvensizliği ortaya koymuştur.”

Selim İLERİ

Z

Zafiyet: ① Zayıflık.

② Bitkinlik.

Zaruret: Zorunluluk.

Züppe: Seşkin görünmek için bazı çevrelerdeki düşünceleri benimseyen, hayranlık duyan ve onlar gibi davranmaya özenen.

“Onlara göre ben sözde züppenin, cakacının biriyim.”

Nâzım HİKMET